

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinqve

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

4 Quando cœperit Baptismus esse necessarius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

do hominibus accommodato eis applicaretur gratia Christi. At vero quamdiu infans est in vtero matris, adhuc est veluti extra societatem humanam, unde non potest ad eum referri sacramentalis actio, & intentio, cum adhuc non constet hominibus, quid ibi lateat, aut in quo statu, vel necessitate constitutum sit. Unde fit vterius, non potuisse commode applicari huiusmodi remedium parvulis in eo statu existentibus, quia vel semper applicandum esset, quia semper timeri potest, sine sine in aliquo graui periculo vitæ, & ita nunquam sanctificarentur per ordinaria remedia, quæ pro hominibus, iam natis instituta sunt, vel certe nunquam potest oportuno tempore prudenter applicari, quia nunquam potest satis constare de necessitate aut statu, in quo infans existit in mater no vtero. Nisi forte quis dicat, remedium semper esse applicandum per orationes, vel alia signa fidei parentum: Habere autem, vel non habere effectum iuxta diuinam præscientiam: ita vt, si Deus præciat, parvulum moriturum in vtero matris, remedium applicatum habeat in eo effectum, non vero si præciat, illum esse victurum, & nasciturum ex vtero matris, sicut in simili dixit Marcellus in 4. quæst. 2. artic. 1. dubio 1. sed hoc non est verisimile, vt bene notauit Soto in 4. dist. 2. quæst. 1. artic. 2. & 3. de natura & gratia capite 10. quia sacramenta & alia remedia, quæ Deus nobis ad salutem reliquit, non pendunt ex futuris eventibus, neque ex præsentia eorum, sed ex applicatione remediij instituti, & dispositione recipientis, alioqui eodem modo dici posset, sicut dicebat V. Viclef. hæc remedia habere effectum in prædestinatis, non vero in præcisitis. Ad rationem ergo in illa vltima confirmatione factam, fatendum est, Deum reliquisse hos infantes sine remedio pro illo statu, seu quod in illo statu applicari posset. Inde vero non fit simpliciter & absolute reliquisse illos sine remedio: quia sufficienter illis prouidit, saltem in causis vniuersalibus. Nam pro illis instituit Baptismum, & per generales causas sufficienter prouidit, vt eis posset applicari: quod vero interdum impediatur hæc causa ex concursu aliarum causarum, est per accidens, nec pertinet ad ordinariam Dei prouidentiam, hæc omnia impedimenta tollere, aut propter priuata incommoda, & raros euentus extraordinaria concedere remedia, quorum vltus conuenientem modum, & vltum ordinarium Sacramentorum quodammodo perturbaret. Vnde interdum permittit Deus, infantem mori in eo statu absque remedio ad ostensionem iustitiæ suæ: interdum vero extraordinario modo prouider, vt infans, non obstante quocunq; periculo, aliqua ex parte egrediatur de vtero matris, ita vt baptizari possit, antequam moriatur, ad ostensionem gratiæ & electionis suæ, neque in hoc negotio aliquid amplius petendum est à diuina prouidentia, quia non tenetur singulis dare remedia pro singulis temporibus, & in quocumque statu, & sub quacumq; conditione, sed satis est omnibus prouidere vniuersali quadam ratione, & modo hominibus accommodato. Quocirca non est omnino eadem ratio, quoad hoc in culpa Adæ, & gratia Christi communicanda. Nam illa transfunditur per naturalem generationem, & ideo in vtero matris, & in ipso conceptionis instanti participatur: gratia vero Christi per spirituales regeneratione infunditur, quæ fit per humanam & sacramentalem actionem, ad quam necesse est supponi subiectum, quod sensibus atque oculis humanis subiacere possit.

SECTIO IV.

Quo tempore cepit Baptismus esse ad salutem necessarius.

Hanc questionem tetigit Bernardus epistola 77. Vbi refert, quosdam suo tempore asseruisse ab eo

tempore, quo Christus dixit Nicodemo: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto non intrabit in regnum cælorum. cœpisse Baptismum esse necessarium ad salutem, ita vt nullus postea sine illo salutem sit consecutus, cui sententiæ videntur interdum fauere sancti Patres, præsertim Fulgentius libr. de Fide ad Petrum. capite 3. vbi expresse dicit, baptismum fuisse necessarium ab eo tempore, quo Christus illa verba protulit. Et fortasse hæc ratione Cyprianus & Augustinus, qui eum refert libro primo de anima & eius origine, capite 9. libro 2. capite 10. & libro tertio, capite 9. conati sunt docere, sanctum latronem non fuisse mortuum sine baptismo, aut aquæ, aut sanguinis, aut saltem flaminis, vt addit idem Augustinus 4. libr. de Baptismo capite vigesimo secundo & vigesimo tertio. Vnde colligit documentum, scilicet posse in necessitate sufficere ad salutem, votum Baptismi, quæ tamen omnia neque essent necessaria, nec consequenter dicta, nisi supponerent Baptismum fuisse necessarium ante Christi mortem, quando latro iustificatus est, non potuit autem tunc esse necessarius, nisi necessitas eius inceperit ab eo tempore, quo Christus prædicta verba protulit Iohannis 3. Vnde in eadem sententia videtur esse Chrysol. Homil. de reditu suo ex Asia, vbi dicit, latronem esse baptizatum aqua, quæ ex latere Christi manauit.

Dico primo, necessitas Baptismi non incepit ante Christi Domini mortem & resurrectionem. Ita docuit Bernardus citato loco, & Hugo de sancto Victo. lib. 2. de Sacramento p. 6. ca. 5. eosque ceteri Theologi secuti sunt, & ratione facile conuinci potest: nam licet Christus dixerit Nicodemo. Nisi quis renatus fuerit, &c. non est verisimile, Baptismum fuisse necessarium ab eo tempore, quo Christus protulit illa verba, primo quidem, quia non protulit illa tanquam condens & promulgans legem, sed in priuato colloquio sermonem habens. Necessitas autem hæc certa est ex lege, vt infra dicam. Lex autem non inducit necessitatem, donec condita sit & promulgata. Deinde, quia in illis verbis non tam dixit Christus, quid iam tunc esset necessarium, quam prædixit, seu indicauit quid suo tempore futurum erat necessarium: Vnde quod ait. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, subintelligendum est, scilicet, eo tempore, quo talis modus renascendi fuerit hominibus prescriptus. Vnde sumitur noua ratio, quia non potuit necessitas Baptismi imponi ante institutionem eius. Sed quando Christus protulit illa verba, nondum erat Baptismus institutus. Ergo non possunt ea verba referri ad illud tempus, in quo dicta sunt, sed ad aliud tempus, iam instituti, seu promulgati Baptismi, pro quo prædicta sunt. Sicut quando Christus dixit Ioan. 6. Nisi māducueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis: non indicauit necessitatem, quæ iam tunc teneretur homines, quando ipse proferebat illa verba: quia tunc nondum erat possibile manducare eius carnem: cū nondū esset Eucharistiæ Sacramentum institutum. Significauit ergo necessitatem paulo post, tēpore debito futurā. Sic ergo intelligendum est in præsentia. De reliquo autem tempore vsq; ad passionem Christi eadem ferret ratio est. Nam licet ante mortē Christi fuerit Baptismus institutus, non fuit tamen hominibus propofitus vt necessarius ad salutem, quia præceptum eius non fuit eo tempore latum: neq; enim traditum nobis est, nec scriptum ante Christi mortem, & resurrectionem, cum dixit, Euntes, docete omnes gentes, baptizantes eos, &c. Tandem adiugitur generalis ratio sumpta ex debita dispositione diuinæ prouidentia. Nam si Baptismus fuisset necessarius eo tempore, tam parvulis, quam adultis fuisset necessarius, quia simul cœpit eius necessitas respectu omnium. Ergo omnia antiqua remedia fuissent iam inutilia, vel saltem insufficientia ad salutem eorum. Effet ergo tunc

Fulgent.

August. Cypri.

Chrysf.

Ante Christi mortem, & resurrectionem non fuit Baptismus necessarius Bernardus Hugo de S. Victore.

Lex non obligat antequam condita sit & promulgata.

Iohan. 6.

clausa salutis via hominibus, præsertim infantibus, non tantum ex accidenti, sed per se ex vi talis modi imponendi necessitatem. Patet vltima consequentia, quia, cum tunc non esset publice prædicatus Baptismus, non poterant homines illo vi in remedium salutis, quia non poterant vilo modo intelligere vel cogitare, corporis abluitionem fore vtilem: nedum necessariam ad animæ salutem. Propter quam causam constans, & certa doctrina est Theologorum, quæ in materia de legibus traditur, antiqua remedia, tam legis naturæ, quam veteris, non amissæ suam vim & vtilitatem sufficientem ad tollendum peccatum ante Christi mortem, ex quo necessario consequitur, Baptismum non fuisse illo tempore necessarium.

*Quando
cepit esse
baptismi
necessitas.
Bernard.
Con. Trid.*

*Vega.
Scotum.*

*Ratio à
priori.*

Dico secundo, Necessitas Baptismi non incepit à die mortis, vel resurrectionis Christi, sed ab eo tempore, quo cepit Euangelium esse sufficienter promulgatum. Hoc etiam docet Bernardus in dicta epistola, & colligitur ex Concilio Tridentino sessione 6. capit. 4. dicente, post Euangelium promulgatum neminem iustificari sine Baptismo, vt recte notauit Vega lib. 5. in Tridentinum cap. 13. & cum Scoto & aliis doctoribus in 4. d. 3. & 4. intelligendum esse declarat de solemnè promulgatione toti orbi facta, siue illa simul, siue successiue perfecta fuerit, & obligare cœperit in toto orbe, quod in materia de legibus, ex professo tractandum est. Ratio autem à priori est, quia Baptismus non prius cepit esse necessarium medium ad salutem, quam fuerit necessarius ex præcepto. Sed præceptum non cepit obligare ante sufficientem promulgationem, quia hoc est de intrinseca ratione præcepti seu legis, siue sit de assentia, siue necessaria conditio ad obligationem eius (parum enim hoc refert). Ergo nec cepit Baptismus habere necessitatem mediæ vsque ad eandem promulgationem. Maior declaratur, quia licet necessitas mediæ, & præcepti, sint aliquo modo diuersæ: tamen in his mediis externis, quæ natura sua non sunt medium, sed sola ex institutione, non potest esse necessitas mediæ, nisi ex necessitate præcepti oriatur. Quia si non sit datum præceptum de illorum vsu: ergo omittere illa nullum erit peccatum. Poterit ergo aliquis saluari, etiam si illa omittat, quia salus solum per peccatum impeditur. Ergo sine præcepto non potest intelligi necessitas simpliciter in huiusmodi medio. Dices, hoc ad summum procedere in adultis, nõ vero in infantibus. Illi enim possunt per contritionem iustificari, & iustitiam semel comparatam amittere non possunt nisi per peccatum, & ideo, nisi intercedat præceptum, quo teneantur suscipere Baptismum, quodque violent, omittendo illud, non potest intelligi necessitas talis mediæ, neque quod votum eius necessario in contritione includatur. Infantes vero nec iustificari possunt per proprium actum, nec sunt capaces præcepti, & ideo respectu illorum potuisset Baptismus esse medium necessarium ante latum præceptum, quia licet in carentia talis mediæ non peccarent, damnari possent propter originale non deletum. Respondetur primo, hoc nobis satis esse, quia, quicquid sit de possibili, tamen de facto certum est, necessitatem Baptismi non prius incepisse, respectu infantium, quam respectu adultorum: Nam Christus nullam inter eos distinctionem fecit, sed simul, & in omnibus locutus est. Deinde, non fuit conueniens, prius cepisse Baptismum esse infantibus necessarium, quam fuerit parentibus imposita necessitas baptizandi illos. Hæc autem orta est ex præcepto Baptismi. Quamquam etiam oriri potuerit ex lege charitatis & pietatis supposita infantium necessitate, tamen, quia hæc ipsa necessitas non poterat cadere in mentem parentum, ante promulgatam sufficientem Baptismi institutionem, ideo non potuit conuenienter institui, & imponi Baptismus vt necessarius, etiam respectu infantium ante sufficientem promulgationem. Vnde potest hic tandem applicari supra facta ratio, sumpta ex debito or-

Obiectio.

Solutio.

dine diuinæ providentiæ, quia scilicet alias via salutis esset per se impossibilis omnibus infantibus toto illo tempore: quod est magnum incommodum, dico autem per se: quia per accidens non est inconueniens. Quod enim gubernator, aut legislator prouideat, aut præcipiat media ex se impossibilia, est contra omnem prudentiam, & sapientiam: quod vero remedia aut præcepta, alias possibilia, interdum executioni mandari non possint, humanum est: & non spectat ad legislatorem, vel gubernatorem prouidere modum, quo possint in omni euentu, & particulari casu talia remedia applicari. Sed occurrerat iam, hoc loco explicandum, quando fuerit lex euangelica sufficienter promulgata, sed hoc non spectat ad præsentem locum, sed in 1. 2. differendum est.

Obijci vero potest, contra hanc conclusionem, quia in puncto mortis Christi lex vetus, euacuata est & vtilitas circumcisionis euaniuit, iuxta illud ad Romanos 7. Mortificati estis legi per mortem Christi: ergo extunc cepit Baptismus esse necessarius, alias nullum tunc permanisset remedium necessarium ad peccatum originale delendum. Respondetur primo, negando antecedens, cum enim Paulus significat, mortuum fuisse legem veterem per mortem Christi, non est necesse ita intelligi, vt in eodem momento, in quo mortuus fuit Christus, mortua etiam fuerit lex vetus: sed quia ex morte Christi manauit ablatio veteris legis, vnde tunc posita fuit sufficientis causa huius effectus, quamuis non statim, sed paulatim, seu opportuno tempore illud effecerit, vt lex illa sepeliretur cum honore, sicut etiam sacrificia illius legis ablata sunt per Sacrificium legis nouæ, & sacerdotium vetus per Sacerdotium Christi, & per mortem eius, vt significatur ad Hebræos 7. & 9. & tamen nec sacerdotium, nec sacrificia vetera omnino extinguitur in morte Christi, alioqui vsus talis sacerdotij, & omnes cæremonia, & sacrificia legis veteris fuisset superstitiosa & sacrilega ab instanti mortis Christi. Quod tamen verum non est. Dicuntur ergo hæc omnia euacuata per mortem Christi, quia tunc consummata sunt omnia, & confirmatum Testamentum nouum, ex quo ortum est, vt vetus cessaret, modo tamè conuenienti, & tempore opportuno. Secundo respondetur, negando consequentiam. Probabile enim est, eo tempore, quo lex vetus fuit mortua, & non mortifera: adhuc non fuisse Baptismum simpliciter necessarium ad salutem, quamuis vtilitas omnium veterum sacramentorum & circumcisionis etiam, vt ad illam legem pertinebat, euacuata iam esset. Dicendum est ergo, illo tempore vsque ad perfectam euangelij promulgationem durasse naturalem legem, & remedia salutis, quæ in illa erant, suam vtilitatem non amississe: quia illa non erant ita cæremonialia & vmbra futurorum, sicut veteres cæremonia: sed erant quasi connaturalia, & per se ordinata ad salutem hominum. Vnde fit, circumcisionem potuisse eo tempore prodesse ad remedium originale peccati: quia huiusmodi vtilitatem non habuit, vt speciale sacramentum veteris legis, sed vt participabat communem rationem, & vim sacramenti legis naturæ, vt in superioribus explicatum est: hanc ergo vim obtinere potuit, quamdiu lex vetus non fuit mortifera: & ideo non oportuit, baptismum eo tempore esse simpliciter necessarium.

Ad fundamentum contrariæ sententiæ respondetur si aliquando Patres dicunt, baptismum cepisse esse necessarium, ex quo Christus dixit Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit: exponendos esse non de eo tempore, in quo, sed pro quo protulit illa verba, vt à nobis satis explicatum est: quod vero August. Cyprian. & Chrysostrmus de baptismo boni latronis docuerunt, ex quadam pia consideratione, & copia doctrinæ dictum videtur, non quod fuerit necessarium, vt argumentum conuincit: quia tunc nondum urgebat baptismi necessitas. An vero credibile sit, illum fuisse

fuisse baptizatum, tractavi superiori tomo, q. 46. art. 1. in Commentario, ubi probabilis duxi, non fuisse baptizatum baptismo aquæ, antequam cruci affigeretur, quia nondum in Christum crederat: quod vero in ipsa cruce non fuerit baptizatus, certo certius est, quis enim minister eum baptizasset, aut formam protulisset, aut qua aqua baptizatus esset? illa enim, quæ ex latere Christi manavit, non potuit ad illum pertingere sine miraculo, quod non est fingendum sine fundamento: & fortasse prius, quam illa aqua manaret è latere Christi, iam ille erat mortuus: nam prius fregerunt eius crura, ut interficeretur, quam latus Christi aperiret: praesertim quia vivente Christo ille iustificatus est, quando ipsum confessus est, & ideo ab eo audiuit, Hodie mecum eris in paradiso. Unde etiam conitatur, non fuisse baptismum sanguinis iustificatum: quia multo tempore ante mortem & antelethalia vulnera, ac omnino desperata, iustus factus est, & quando dici nullo modo poterat propter Christum pati. Adde passionem & mortem eius non posse dici baptismum sanguinis: tum quia nec fuit verum martyrium, quia non propter fidem aut virtutem, sed propter sua scelera passus est: tum etiam, quia licet illa mors fuisset martyrium, non tamen supplevisset necessitatem baptismi aquæ: quod est necessarium ad propriam denominationem baptismi sanguinis, quia tunc nulla erat talis necessitas. Atque eadem ratione non potest dici latro ille proprie baptizatus baptismum flaminis, quia licet veram habuerit contritionem, verumque Dei amorem super omnia, non tamen oportuit in eis includi votum baptismi, qui nondum erat necessarius: quod tamen votum est de necessitate baptismi flaminis. Quocirca ex hoc facto latronis non potest sufficienter colligi documentum illud, quod tunc in necessitate sufficiat votum baptismi: sed potest sumi argumentum à simili: quod sicut illi profuit ad salutem interior conuersio in extremo vitæ posito: ita sufficiens esse poterit cuiuslibet in necessitate existenti, etiam si baptizari non possit: quia baptismi necessitas non abstulit vim suam interiori conuersioni ad Deum, si ex perfecto corde profecta sit.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum baptismus habeat in omnibus æqualem effectum.

Adoctum sic proceditur. Videtur, quod baptismus non habeat in omnibus æqualem effectum. Effectus enim baptismi est remotio culpe. Sed in quibusdam plura peccata tollit, quam in aliis, nam in pueris tollit solum peccatum originale, in adultis autem etiam peccata actualia, in quibusdam plura, in quibusdam vero pauciora. Non ergo æqualem effectum habet baptismus in omnibus.

1. Præterea, Per baptismum conferuntur homini gratia & virtutes. Sed quidam post baptismum videntur habere maiorem gratiam & perfectionem virtutum, quam alij baptizati. Non ergo baptismus habet æqualem effectum in omnibus.

2. Præterea, Natura per se recipitur per gratiam sicut materia per formam. Sed forma recipitur in materia secundum eius capacitatem. Cum ergo in quibusdam baptizatis etiam pueris, sit maior capacitas naturalium, quam in aliis, videtur, quod quidam maiorem gratiam consequantur, quam alij.

3. Præterea, Quidam in baptismum consequuntur non solum spiritualem salutem, sed etiam corporalem, sicut patet de Constantino, qui in baptismum mundatus est à lepra. Non autem omnes infirmi corporalem salutem consequuntur in baptismum. Baptismus ergo non habet æqualem effectum in omnibus.

Sed contra est, quod dicitur Ephes. 4. Vna fides, vnum baptismum. Vniuersis autem causis est vniuersis effectus. Ergo baptismus habet æqualem effectum in omnibus.

Respondendo dicendum, quod duplex est effectus baptismi: 1.

1. nus per se, & alius per accidens. Per se quidem effectus baptismi, est id, ad quod baptismus est institutus scilicet ad regenerandum hominem in spiritualem vitam. Et hunc effectum æqualiter facit in omnibus, qui æqualiter se habent ad baptismum. Unde, qui omnes pueri æqualiter se habent ad baptismum (quia non in fide propria, sed in fide Ecclesie baptizantur, omnes æqualem effectum percipiunt in baptismum. Ad alium vero, qui per propriam fidem ad baptismum accedunt, non æqualiter se habent ad baptismum; quidam enim cum maiori, quidam cum minori deuotione ad baptismum accedunt, & ideo quidam plus quidam minus de gratia nouitatis accipiunt. Sicut etiam ab eodem igne accipit plus caloris, qui plus eo appropinquat, licet ignis, quantum est de se, æqualiter ad omnes suum calorem effundat. Effectus autem baptismi per accidens est, ad quem baptismus non est ordinatus, sed diuina virtus hoc in baptismum miraculose operatur, sicut super illud, Rom. 6. Vt vltima non seruiamus peccato, dicit glossa. Non hoc praestatur in baptismum, nisi forte miraculo ineffabili Creatoris, ut lex peccati quæ est in membris eius extinguatur. Et tales effectus non æqualiter suscipiuntur ab omnibus baptizatis, etiam si cum æquali deuotione accedant, sed dispensantur huiusmodi effectus secundum ordinem prouidentie diuine.

Ad primum ergo dicendum, quod minima gratia baptismalis sufficiens est ad delendum cuncta peccata. Unde hoc non est propter maiorem efficaciam baptismi, quod in quibusdam plura, in quibusdam autem pauciora peccata soluit, sed propter conditionem subiecti, quia in quolibet soluit, quocumque inuenit.

Ad secundum dicendum, quod hoc, quod in baptizatis maior vel minor gratia appareat, potest dupliciter contingere. Vno modo, quia vnus in baptismum percipit maiorem gratiam, quam alius propter deuotionem maiorem, ut dictum est. Alio modo, quia etiam si æqualem gratiam percipiunt, non æqualiter ea vruntur, sed vnus studiosus in ea proficit, alius per negligentiam gratia Dei deest.

Ad tertium dicendum, quod diuersa capacitas naturalium in hominibus non est ex diuersitate mentis, quæ per baptismum renouatur, cum omnes homines eiusdem speciei existentes, in forma conueniant: sed est ex diuersa dispositione corporum. Secus autem est in Angelis, qui differunt specie. Et ideo Angelis dantur dona gratuita secundum diuersam capacitatem naturalium, non autem hominibus.

Ad quartum dicendum, quod sanitas corporalis non est per se effectus baptismi, sed est quoddam miraculosum opus prouidentie diuine.

COMMENTARIVS.

Doctrina D. Thomæ in corpore articuli clara est, nec ulla indiget expositione: docet enim baptismum per se, & vi sua æquale habere effectum in omnibus, qui illi suscipiunt: quia, quantum in se est, æqualiter se habet ad omnes: ex parte vero subiecti inæqualiter dispositi fieri posse, ut maiorem habeat effectum in vno, quam in alio. Quam doctrinam fufius explicabimus sequenti disputatione. Vbi non nihil etiam dicemus de solutione ad secundum, in qua D. Th. attingit philosophicam questionem, an animæ humanæ sint inæquales in naturali perfectione, ut hac ratione, ceteris paribus, recipiant inæqualem effectum proportionatum naturali perfectioni: & respondet, non esse in mentibus hominum diuersam capacitatem naturalem ex parte ipsarum, sed ex diuersa corporum dispositione: & ideo non oportere, ut eis detur inæqualis gratia ob diuersam capacitatem naturalem, quæ responsio duobus modis potest intelligi. Primo, quod in animabus ipsis secundum se nulla sit inæqualitas. Secundo, quod in eis non sit inæqualitas formalis (ut sic dicam), & omnino absoluta, sed materialis tantum, & per habitudinem ad corpora diuersimode disposita, ita tamē, ut non sit inæqualitas in solis corporibus, sed etiam in animabus habentibus